

URVAL AV KULTURUTBUD

KOPPLAT TILL SVERIGES
NATIONELLA MINORITETER
I GÄVLEBORG

September – November 2025

regiongavleborg.se/minoritet

Länsstyrelsen Gävleborg, Region Gävleborg och intresserade kommuner, tillsammans med civilsamhället

regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Minoritetsveckan i Gävleborg 2025

Under hela vecka 40 (mellan måndag den 29 september och söndag den 5 oktober) så planeras flera evenemang i form av fysiska och digitala föreläsningar, utställningar, konserter, teatrar, bokbord, dialoger och mycket mer. Syftet med veckan är att öka kunskapen om och synliggöra Sveriges erkända nationella minoriteter och minoritetsspråk.

Under veckan har du chansen att lära dig mer om Sveriges nationella minoriteter (judar, romer, sverigefinnar, tornedalingar och urfolket samer) och de nationella minoritetsspråken (jiddisch, romani chib, samiska, finska, meänkieli och deras varieteter).

Information och program: www.regiongavleborg.se/minoritetsveckan

Länsstyrelsen Gävleborg,
Region Gävleborg
och intresserade kommuner,
tillsammans med civilsamhället

Arkiv Gävleborg

arkivgavleborg.se

[Arkivmaterial kopplat till Finland eller finska](#)

Arkiv Gävleborg har:

- arkiv som handlar om humanitära insatser för Finland och finska barn under kriget. I arkiven finns bland annat listor på finska barn som kom till Sverige och familjer som tog emot dem samt en del brev, ibland skrivna på finska. Det finns fler arkiv som är intressanta, bland annat Röda korsets olika arkiv eftersom organisationen var engagerad i mottagandet. Arkiven är fria att forska i men inte utlagda på internet.
- stora arkiv från finska föreningar verksamma i Gävleborgs län (med ibland handlingar på finska):
  - Finska klubben i Gävle, material från 1958 till 2008. Här finns bland annat klubbens medlemstidning på finska, Geflén Suomalainen från 1971 till 2001.
  - Finska föreningarna Södra Norrlands distrikt. Sträcker sig från 1958 till nutid. Distriktets handlingar innehåller bland annat protokoll och information om lokala avdelningar/föreningar inom distriktet. Även dessa arkiv är fria att forska i men finns inte på internet.
- Sök på "Finland" respektive "finska" i [Arkiv Gävleborgs databaser](#) så kommer listor över arkiven upp.

[Dokument i fokus](#)

Artiklar med dokument och foton om finska krigsbarn och utbyten med Finland under krigsåren. Använd sökordet "finska" så kommer alla artiklarna upp.

Annars finns de här:

[De finska barnens diet](#)

[Finska flyktingar till Ljusdal](#)

[Husmödrarnas finska resa](#)

["Kiiruhda!" eller finska till husbehov](#)

[714 000 kronor till finska barn](#)

Medlemstidningen arkivXet

I numret "[Gränslöst](#)" finns två artiklar om finska flyktingbarn. En handlar om flyktingbarn som kom till Ljusdal, Järvsö och Färila och en om de som kom till Klockarsvedja gård i Forsa.

I [nummer 2 2016](#) finns en artikel om finska krigsbarnet Jorma Rannikko byggd på brev han skrev till familjen Tegelberg i Söderhamn.

Intervju med arkivbildare Irja Olsson som tilldelats Finlands främsta förtjänsttecken

Irja Olsson har genom sitt författarskap, journalistik och arbete i olika föreningar brutit tystnaden och gett röst åt krigsbarn. Detta har delvis skett genom kontakter och samtal i Riksförbundet för Finska Krigsbarn och dess lokalförening Gävle-Dala, där finska krigsbarn delat med sig av sina erfarenheter. Hennes arbete för att stärka relationerna mellan Sverige och Finland har uppmärksammats av Finlands regering. Irja Olssons personarkiv bevaras på Arkiv Gävleborg.

[Evenemangskalender om sverigefinsk kultur](#)

[Tapahtumakalenteri](#)

Tietoa suomen kieleen, ruotsinsuomalaisiin ja suomalaiseen kulttuuriin liittyvistä ajankohtaisista tapahtumista Gävlessä.

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

[Judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige \(föreläsning\)](#)

Välkomna på en föreläsning om judarnas historia i Hälsingland och övriga Sverige med Carl Henrik Carlsson.

Carl Henrik Carlsson är docent i historia och har under många år varit anställd på Svenskt biografiskt lexikon, Riksarkivet och Uppsala universitet. Han har, under flera decennier, forskat och skrivit om svensk-judisk historia ur olika aspekter. Hans uppmärksammade översiktsverk "Judarnas historia i Sverige" (Natur & Kultur 2021) nominerades till såväl Augustpriset som Stora fackbokspriset. Han har även skrivit arkivguiden "Källor till judarnas historia i Sverige" (Riksarkivet 2022) och är en av fyra författare till "Sveriges historia för släktforskare" (Natur & Kultur 2022) som framröstades som "Årets bok om svensk historia 2022".

Föreläsningen livestreamades och spelades in 29 november 2023 på Hälsinglands museum, Hudiksvall

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

[Rosa Taikon - konsten och kampen \(basutställning\)](#)

Rosa Taikon var en av Sveriges mest framstående silversmeder och en samhällsdebattör i frontlinjen för romers rättigheter. Med konsten som plattform kämpade hon outtröttligt mot diskriminering och för alla människors lika värde, tillsammans med sin syster Katarina Taikon.

[Introduktionsfilm inför utställningsbesök \(med undertexter\)](#)

["Rosa Taikon, konsten och kampen", UR-föreläsning \(med undertexter\)](#)

I nästan fem decennier verkade silversmideskonstnären och aktivisten Rosa Taikon i Flor utanför Ytterhogdal i Hälsingland. Efter hennes bortgång 2017 donerades ateljén till Hälsinglands museum, en donation som lagt grund för Hälsinglands museums nya basutställning. Här berättar Elin Thomasson, ansvarig för nationella minoriteter, om Rosa Taikons liv och gärning. Inspelat den 11 oktober 2021 på Hälsinglands museum i Hudiksvall.

[Hälsinglands museums arbete med romska bilder](#)

I det äldre bondesamhället fanns många kringresande handelsmän och hantverkare. Bland dessa återfanns romer eller personer som talade det språk som idag kallas för romani chib. Romska grupper har varit en del av det svenska samhället i över femhundra år. Trots detta har romer och resande ständigt utsatts för diskriminering. Under 1900-talet kom den rasbiologiskt motiverade politiken att slå hårt mot romska grupper. Denna del av vår historia är idag bristfälligt dokumenterad och flera museer arbetar aktivt med att åtgärda detta.

För att synliggöra romskt kulturarv har Hälsinglands museum och Romska kulturcentret i Malmö tillsammans tagit initiativ till den digitala bildsamlingen Romska bilder. Bildsamlingen är en räddningsinsats för att samla in, bevara och tillgängliggöra äldre fotografier med koppling till svenskromsk historia. Bildsamlingen skildrar svenska romers situation under den så kallade resandetiden, alltså den tid då svenska romer inte tilläts bli bofasta. Att inte få vara bofast innebar en ständig kamp för mantalsskrivning och skolgång. Bildsamlingen innehåller för närvarande ca 600 bilder där majoriteten finns tillgängliga för allmänheten via digitaltmuseum.se.

Hälsinglands museum

halsinglandsmuseum.se

[Hälsinglands museums digitala utställning om samiska namn och hantverk](#)

En digital utställning med samiska föremål.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Särskilda uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

I början av april 2020, när hela världen precis hade stängt ner på grund av pandemin, lyste Region Gävleborg ut särskilda uppdrag till kulturskapare, kulturproducenter, skribenter och forskare verksamma i Gävleborgs län. Under 2020 och 2021 kom sammanlagt 86 uppdrag att tilldelas.

Uppdragen var del av omställningsarbetet kopplat till restriktionerna för att stimulera en kontinuitet i produktionen inom kulturområdet i länet och samtidigt främja att skildringar skapades i Gävleborg av den anmärkningsvärda tiden.

Kultur Gävleborg har sammanställt presentationer av alla uppdragen i en publikation, "[Urmekanismer](#)", som både blir en återblick på pandemiåren och en slags utbudskatalog över en betydande del av den kulturella kompetensen i länet.

Fyra av de beviljade uppdragen 2021 hade Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk som tema:

- **Christopher Andersson Bång**, musiker med särskilt fokus på världsmusik, arbetade bland annat med judisk musik och dess traditioner

- **Sandra Englund**, konstnär/filmare, engagerad för romers rättigheter, utforskade identitetsskapande processer relaterade till sin egen resande släkt och dess fotografiska material

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Vid den tillfälliga utställningen "Om ett enda liv..." som ägde rum 23 oktober-21 november 2021 på Länsmuseet Gävleborg presenterade hon resultatet av Kultur Gävleborgs konstnärliga uppdrag.

Se följande videon:

[Sandra Englund presenterar sig själv](#)

[Sandra Englund presenterar resultatet av sitt uppdrag](#)

[Sandra Englund berättar om tekniken hon använt sig av](#)

[Minnesdagen - 100 år i skuggan av rasbiologiska institutet \(2022\)](#)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

- **Skottes Musikteater** samarbetade med den tornedalska författaren Majvor Mäki Sjöberg för att tolka och tonsätta hennes dikter. "[Tornedalssviten](#)" skapades.

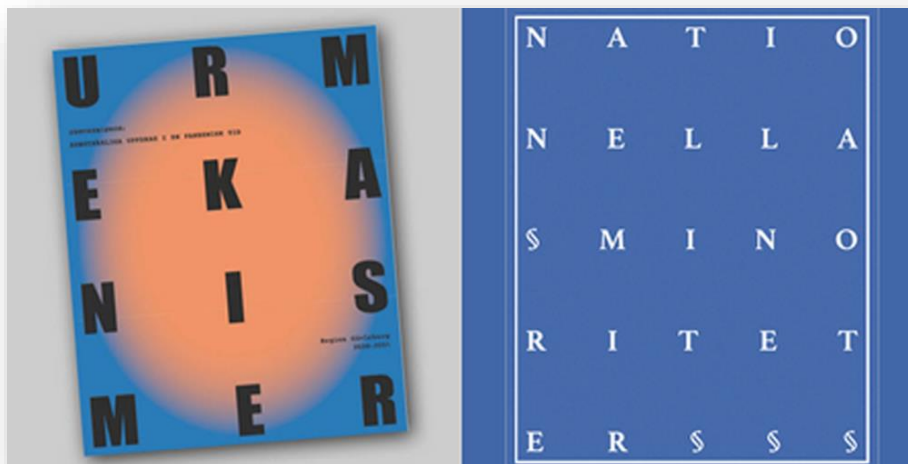
- **Pia Raattamaa Visén**, språkforskare och författare, arbetade med ett romanprojekt om identitetsblivande i gränslanden mellan de tornedalska, samiska och svenska språken och kulturerna i de revor i tillvaron som skapas i minoritetskulturens relation till majoritetssamhället

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. En del av den texten ("[Stygn](#)"), nämligen inledningen till romanen, i något bearbetad form, har presenterats för Kultur Gävleborg som sitt bidrag. I texten framträder nu i skönlitterär form historiska händelser som sätter spår i språk och identiteter genom generationer som rör sig mellan och över gränserna för minoriteterna och majoriteten.

Publikation

Utdrag ur publikationen "Urmekanismer" med fokus på [tematiska uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteter](#) (pdf)

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

De viktiga första åren - Hur vi alla kan stötta barns flerspråkighet

I föreläsningen "De första viktiga åren" ger professor emerita, Leena Huss en bakgrund till varför en ska och hur en kan arbeta med det minsta barnets modersmål. Denna digitala kompetensutveckling är en del av Kultur Gävleborgs projekt Bokstart Gävleborg.

Kultur Gävleborgs språkpaket

Kultur Gävleborg har arbetat fram ett gratis språkpaket på varje minoritetsspråk (finska, jiddisch, meänkieli, romani chib och samiska) till de allra yngsta barnen (0-3 år). Språkpaketen innehåller en bok att läsa tillsammans med barnet, ett informationsblad om hur en kan hjälpa sitt barn att utveckla språket samt läskompisen Bella, som kan göra bokläsningen mer levande.

Språkpaketen är en gåva från Region Gävleborg och finns att hämta på [folkbiblioteken](#).

[Länsstyrelsen Stockholms och Sametingets video om Region Gävleborgs arbete med språkrevitalisering](#) (2022-06)

[Reportage på Radio Romano](#) (2021-12-01)

[Intervju på P4 Gävleborg](#) (2020-11-03)

Böckerna du inte får missa - 50 böcker att läsa innan du fyller 6 år **Kirjat, joita et halua ohittaa - 50 kirjaa, jotka on luettava ennen kuin täytät 6 vuotta**

Ett häfte på finska med en massa förslag på böcker för barn och föräldrar att läsa tillsammans. Böckerna i detta häfte följer barnets utveckling från cirka 3 års ålder till 6 års ålder. Häftet har kommit till för att uppmuntra och sporra till mer läsning.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kultur Gävleborgs poddserie om Syeriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

Kultur Gävleborg har bjudit in gäster som på olika sätt arbetar i länet för att sprida kunskap och kultursatsningar om de nationella minoriteternas kultur och nationella minoritetsspråk.

Kulturting Gävleborg 2019 i Hofors

Lyssna på Lennart Rohdin, expert inom nationella minoriteter, Kristian Borg, journalist och redaktör för "Finnjävlarpodden" samt de fyra moderatorer som ledde seminarier med nationella experter, regionala kulturskapare och kulturaktörer.

Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn

Tinne Wennerholm, verksamhetsutvecklare bibliotek, berättar om Kultur Gävleborgs främjande av de nationella minoritetsspråken för barn.

Christopher Andersson Bång och klezmermusik

Christopher Andersson Bång är frilansande musiker, spelar bland annat kontrabas och gitarr, sjunger, komponerar musik, författar texter och arrangerar konserter med eget skivbolag, med en längtan att få gräva djupare och förkovra sig i klezmermusikens fantastiska myller av melodier, rytmer, klanger och storslagna känslor.

Gävle kommuns arbete med romsk inkludering (2016-2020)

I avsnittet medverkar Abedin Denaj ordförande i Gävles Romska Förening och f.d. samhällsvägledare på Gävle kommun som var utvecklingskommun för romsk inkludering till och med sista juni 2020 (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

Sandra Englunds konstnärliga utforskande av sin dolda resande identitet

Sandra Englund upptäckte för några år sedan att hon tillhör resandefolket. Hon har konstnärligt utforskat identitetsskapande processer relaterat till sin egen släkt och dess fotografiska material. Hon har gestaltat en resandehistoria i berättelsen om en nyfunnen familjebakgrund.

Rosa Taikons samling på Hälsinglands museum

I avsnittet medverkar Elin Magnusson, ansvarig för minoritetsfrågor och romskt kulturarv på Hälsinglands museum. Efter Rosa Taikons bortgång år 2017 donerades hennes ateljé till Hälsinglands museum.

Kultur
Gävleborgspodden

Kultur Gävleborg

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

[Finska krigsbarn - Arkiv Gävleborg, Läns museet Gävleborg och Skottes Musikteaters arbete med temat](#)

Ulla Ejemar, arkivchef på Arkiv Gävleborg, Ann Nilsén f.d. intendent/museipedagog på Läns museet Gävleborg och Kalle Zerpe, skådespelare och konstnärlig ledare för Skottes Musikteater, berättar om sina respektive arbete på temat finska krigsbarn.

["Finska slingan" - Riksteatern Gävleborgs initiativ för att sprida finska teatergästspel](#)

Tillsammans med Riksteatern nationellt, Riksteatern Gävleborg, Gävle, Hofors, Sandviken kommun, som är finska förvaltningsområden, teaterföreningar och finska föreningar i respektive kommun arrangeras två finskspråkiga scenkonstupplevelser per år.

I avsnittet samtalar övriga samverkansparter kring Finska slingan. Medverkande är:

- Agneta Svens, teaterkonsulent på Riksteatern Gävleborg
- Eeva Östberg, strateg social hållbarhet med inriktning mot nationella minoriteter på Gävle kommun
- Elsa Kontturi, från Finska Klubben i Gävle
- Jonas Elverstig, intendent, Gävle Teaterförening

[Gävle Symfoniorkesters föreställning "Finska hjärtan"](#)

Gävle Symfoniorkesters violinist Tuulikki Nilsson Salo berättar om finsk musik, tango och föreställningen Finska hjärtan som streamades den 23 april 2020.

[Majvor Mäki Sjöberg, tornedalsk författare från Gävleborg](#)

Majvor Mäki Sjöberg berättar om sina rötter, sitt minoritetsspråk (meänkieli) och sitt författarskap (i samarbete med Folkteatern Gävleborg).

[Skottes Musikteaters uppläsning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs dikter](#)

Skottes Musikteater har fört samtal med den tornedalska poeten Majvor Mäki Sjöberg om att läsa och tonsätta de dikter hon skriver. "Tornedalssviten" skapades.

[Pia Mariana Raattamaa Visén, författare och språkforskare med tornedalska och samiska rötter](#)

Pia Mariana Raattamaa Visén har studerat både skönlitteratur och sakprosa rörande det geografiska området och de samiska och tornedalska kulturerna och språken. Bland annat har hon sökt efter myter och mytiska figurer. Hon har vidareutvecklat, bearbetat och byggt upp ett romanprojekt såväl språkligt som gestaltande. I ett pågående forskningsprojekt undersöker hon hur Sveriges nationella minoritetsspråk framställs i bild och skrift i svenskläromedel för gymnasiet.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

["Den svenska folktypsutställningen" i Gävle \(1919\), rasbiologi och Sveriges nationella minoriteter](#)

Under Minoritetsveckan i Gävleborg 2023 arrangerades föreläsningen "Att konstruera en nation", om rasbiologen Herman Lundborgs framträdanden i Gävleborgs län i samband med "Den svenska folktypsutställningen" (1919). En presentation utifrån arkivfynd av Anders Wesslén, Arkiv Gävleborg, och ett samtal med fokus på de nationella minoriteterna och i första hand romer och resande med Sebastian Casinge, Hälsinglands museum/Frantzwagner Sällskapet, och Lars Berglund, tidigare museipedagog vid Hälsinglands museum som forskat om Herman Lundborgs vänner i Hälsingland.

Ett samarrangemang mellan Arkiv Gävleborg, Frantzwagner Sällskapet, Hälsinglands museum, Läns museet Gävleborg, Gävle kommun och Region Gävleborg, med stöd av Diskrimineringsbyrån Gävleborg.

Föreläsningen ligger till grund för det här samtalet med Anders Wesslén, f.d. arkivchef på Arkiv Gävleborg. Med arkivhandlingar som utgångspunkt lyfter han fram kopplingar mellan "Den svenska folktypsutställningen" som visades i Gävle under våren 1919, rasbiologi och Sveriges nationella minoriteter.

Cineasternas digitala filmutbud kopplat till Sveriges nationella minoriteters kultur och nationella minoritetsspråk

Välkommen till Cineasterna, bibliotekens streamingtjänst!

Här kan du strömma sevärd film från hela världen, för länets folkbibliotek och deras låntagare (ett lånekort krävs).

Sök på ett av följande språk "finska", "hebreiska", "jiddisch", "meänkieli", "romska" eller "samiska" så kommer listor över tillgängliga filmer upp.

Elin Thomasson - romsk historia **(i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)**

I över femhundra år har romska grupper funnits i Sverige. Romsk historia är sedan länge en del av svensk kulturhistoria, men källor som berättar om romers historia är få.

Romskt kulturarv finns i begränsad utsträckning representerad på museer i Sverige. Samtidigt är tillgång till historien viktigt för att kunna bevara och utveckla sin kultur. Elin Thomasson, minoritetsansvarig vid Hälsinglands museum, berättade 30 september 2020 om romsk historia i Gävleborg samt om Hälsinglands museums arbete för att bevara densamma.

"Kunskap är makt" (i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg) och lansering av Kultur Gävleborgs språkpaket

Lyssna på Bagir Kwiek som är Sveriges femte läsambassadör, med främsta fokus på minoriteten romer. Uppdraget handlar om att sprida läslust och att verka för att alla ska få samma möjligheter att hitta till litteraturen. Att verka läsfrämjande och att genomföra läsfrämjande insatser tillsammans med minoriteten romer.

Läsambassadören säger själv att han vill uppmuntra andra att aldrig ge upp, aldrig sluta tro på att man kan göra det omöjliga möjligt. Han vill även vara en brobyggare mellan romerna och majoritetssamhället.

Föreläsningen [livestreamades](#) och spelades in 3 oktober 2020. Ett eftersamtal med Abedin Denaj, ordförande i [Gävles Romska Förening](#), kompletterade föreläsningen.

Vid detta tillfälle lanserade Kultur Gävleborg sina språkpaket på varje minoritetsspråk till de yngsta barnen. Mer information på www.regiongavleborg.se/sprakpaket.

Kultur Gävleborg

regiongavleborg.se/kultur

Kultur Gävleborgs poddserie om Falnande språk - ur Finnskogen Ett nomadiskt och tematiskt interregionalt residensprojekt

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 1, introduktion till projektet](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 2, residensresan](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 3, konstnärsintervjuer](#)

[Falnande språk - ur Finnskogen. Del 4, historisk och tematisk bakgrund](#)

[Malin Lin Nordström, Jag går i cirklar för att komma fram till dig, 2022](#)

Kultur
Gävleborgspodden

Finnskogarnas magi, besvärjelser och runosånger - Anna Fält (i samarbete med Studieförbundet Vuxenskolan Gävleborg)

"Jag har aldrig hört något liknande förut" - ett uttalande man ofta hör om Anna Fält. Det är ovanligt att höra människorösten bara sjungandes. Folksångstraditionen erbjuder många uttryckssätt för det mångsidiga instrument som rösten är. Inga andra instrument är nödvändiga.

Anna Fält framför sånger ur de skandinaviska och finsk-ugriska traditionerna samt eget material i form av tonsättningar av urgamla besvärjelser, vallssånger, jojk, vaggvisor, berättelser från Finnskogarna och de nordiska landskapen.

Anna Fält (f. -84) är född, uppvuxen och utbildad i Finland och har bott och arbetat i Sverige sedan 2012. Hon är examinerad inom pop/jazz musik, folksångs-pedagogik samt har en master i nordisk folkmusik från Kungliga Musikhögskolan i Stockholm. Som soloartist jobbar Anna mest inom Sverige och Finland men också i övriga Europa. Hon ger kurser och workshops, komponerar musik för olika föreställningar, tar uppdrag som programledare för Sveriges Radio samt forskar inom folkmusik.

Konserten [livestreamades](#) och spelades in 10 oktober 2020 på Musikhuset, Gävle.

Julia Qvarnströms kortfilm "Sarri ja Sanna"

Sarri och Sanna har varit bästa vänner ända sedan de var barn. I detta kärleksfulla porträtt följer vi dem när de bakar joulutorttu (finska julstjärnor) och minns sin uppväxt i Ockelbo, och känslan att vara varken svensk eller finsk, men ändå både och. Skrattet möter allvaret i denna kortdokumentär i regi av Julia Qvarnström.

Kortfilmen är en del i Svenska Filminstitutets projekt "Glöd", tio kortfilmer där Sveriges urfolk och nationella minoriteter berättar sina historier. Kortfilmen fick under 2020 stöd av Kultur Gävleborg genom filmstödet "Toppstöd för professionell kort och dokumentärfilm" (04:53, 2020).

[Mona Mörtlund - "I staden viskade vi de gamla orden"](#) (i samarbete med Länsstyrelsen Gävleborg)

Poeten och författaren Mona Mörtlund berättade 30 september 2020 om den tornedalska minoriteten och språket meänkieli, om konsekvenserna av försvenskningsspolitiken och hennes egen resa i sökandet av en språklig och kulturell identitet.

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Minoriteter i konsten (videovisning)

Videovisning med minoriteter i konsten i museets konstsalar.

Publicering: oktober 2024.

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Idag är jag rom (vandringstställning)

En utställning skapad av en grupp unga romer från Gävles romska förening. De har skapat och reflekterat kring sin romska identitet och vad det innebär att vara rom i Sverige idag. Utställningen handlar också om drömmar och lusten att skapa.

Måndag 29 september - söndag 5 oktober, [Hofors Bibliotek](#)/Hofors ungdomsgård, Hofors

Finska krigsbarn i Gävleborg (vandringstställning)

Under krigsåren kom mer än 4 000 barn till Gävleborg. Berättelsen om de finska krigsbarnen är en del av vår historia.

Året är 1947. På järnvägsstationen i Gävle trängs en grupp flickor och pojkar vid en väntande tredjeklassvagn. Få har resväskor, de flesta bär sitt bagage i paket, inslaget i brunt omslagspapper. Men en sak har de alla gemensamt: adresslappen som hänger runt halsen. Adresslapparna avslöjar att det är barn från Finland, på väg hem till sina föräldrar efter att andra världskriget tagit slut.

Utställningen är producerad av Länsmuseet Gävleborg i samverkan med Arkiv Gävleborg och Gävle Kommunarkiv.

Måndag 29 september - söndag 5 oktober, [Staffanskyrkan](#), Gävle

Finska krigsbarn (föredrag)

Föredrag med Richard Schill (pedagog, Länsmuseet Gävleborg)

Onsdag 1 oktober, kl. 17.00, [Staffanskyrkan](#), Gävle

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Skogsfinnar

Under 1600-talet kom många finska migranter till den svenska utmarken. Länsmuseet Gävleborg arbetar bland annat med projektet Skogsfinnar i Hassela och kan med hjälp av arkeologi berätta om de skogsfinska lämningarna.

[En husgrund vid Östra Kölsjön i Hassela finnmark - Arkeologisk undersökning](#) (rapport 2020, pdf)

[Skogsfinnar i Hassela](#) (föreläsning)

[Ett skogsfinskt boställe i Alfta](#) (föreläsning)

[Lämningar efter finska bosättningar i Stugubacken i Åmotskogarna](#) (kort video)

Den skogsfinska migrationen (föredrag)

Med Anna Forsberg

Onsdag 1 oktober, kl. 18.00-19.00, [Länsmuseet Gävleborg](#), hörsalen, Gävle (ingår i entrébiljetten)

Bokbord med föreningen FINNSAM – Finnbygder i samverkan

Onsdag 1 oktober, kl. 16.00-19.30, [Länsmuseet Gävleborg](#), entréhallen, Gävle (fri entré)

Länsmuseet Gävleborg

lansmuseetgavleborg.se

Ohtsedidh - Samiska kulturyttringar i Mellansverige

”Ohtsedidh” är ett projekt som vill synliggöra och sprida kunskap om ett samiskt kulturarv utanför dagens renskötselområde. En samisk befolkning har sedan lång tid funnits i Mellansverige. Trots att källorna är många vet vi väldigt lite om den samiska kulturhistorien i regionen.

Projektet är ett samarbete mellan de tre länsmuseerna i Dalarna, Gävleborg och Västmanland samt Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum.

Samiska spår i Gävleborg med Ingela Broström (föredrag)

Tisdag 30 september, kl. 18.00, [Hofors Bibliotek](#), Hofors

Arkeologisk undersökning av sockenlappbostället utanför Järvsö

Länsmuseet Gävleborg, Gaaltije sydsamiskt kulturcentrum och Stene byaförening har gjort en arkeologisk undersökning av ett sockenlappboställe utanför Järvsö i Hälsingland finansierat av Länsstyrelsen Gävleborg (film, 2017).

Sockenlappbostället i Järvsö (föreläsning)

Maria Björck, chef för kulturmiljö och arkeologi på Länsmuseet Gävleborg, berättar om statens försök att fördriva samerna till Lappland och fjällområdena. Detta protesterade samerna emot, men även bönderna som hade olika utbyten med samerna. Maria Björck berättar om en arkeologisk undersökning av ett så kallat sockenlappboställe och visar på fynd från platsen.

Arkeologisk undersöknings rapporter

[Spår efter samer men även förhistorisk kolning](#)
(rapport 2022, pdf)

[Lappens: ett så kallat sockenlappboställe från 1800-talet](#)
- Arkeologisk undersökning (rapport 2021, pdf)

[Lappatäkten - ett sockenlappboställe i Järvsö](#)
- Arkeologisk undersökning (rapport 2020, pdf)

[Samiska kulturmiljöer i Gävleborgs län](#) (rapport 2017, pdf)

Sandvikens kommun

sandviken.se

Författarscen med Mats Kejonen och Ali Jonasson - Finnkampen – sverigefinnarnas illustrerade historia (2025) (i samarbete med Kultur Gävleborg)

Boken tar med läsaren på en tusenårig resa genom sverigefinnarnas historia – från medeltida finsktalande i Mellansverige, till skogsfinnarna i Dalarna och Värmland, det finsktalande Norrland och vidare genom industrialiseringens arbetskraftsinvandring och fram till dagens unga sverigefinnar.

Med illustrationer, personliga berättelser och fakta lyfter Finnkampen fram en rik och ofta förbisedd del av Sveriges historia.

Du kommer att få höra om hur boken blev till, hur researchen gick till och hur historia kan berättas i bildform.

Mats Kejonen ja Ali Jonasson kertovat kirjastaan Finnkampen – ruotsinsuomalaisten kuvitettu historia (2025)

Kirja vie lukijan matkalle yli tuhannen vuoden taakse: keskiajan suomenkielisistä talonpojista Ruotsin sydänelueilla, metsäsuomalaisista Värmlännin ja Taalainmaan rajaseuduilla, teollisuuden ajan siirtotyöläisiin – aina nykypäivän nuoriin ruotsinsuomalaisiin asti.

Kuvitukset, kertomukset ja historialliset faktat tuovat esiin tärkeän ja usein unohdetun osan Ruotsin monikielistä ja monikulttuurista historiaa.

Tapaamisessa kuulemme, miten kirja syntyi, millaista tutkimustyötä sen tekeminen vaati ja miten historiaa voi kertoa kuvien kautta.

Lördag 13 september kl. 15.00, [Folkbiblioteket](#), Kulturcentrum entré: A, Sandviken

Landskapens resonans (tillfällig utställning)

I utställningen Landskapens resonans visas landskapsskildringar i måleri, fotografi, handvävar, rörlig bild, ljudverk och skulptur.

De medverkande konstnärerna utforskar olika sidor av vad ett landskap kan vara i förhållande till en samtid som präglas av ekosociala utmaningar, en alltmer exploaterad natur och där återgivningar av naturen ofta filtreras genom algoritmer och en digital infrastruktur. I utställningen lyfts mentala, politiska och geografiska aspekter av de landskap som vi omger oss av. Vad är ett landskap och vilka landmärken kan betraktas som osvikliga när vi försöker orientera oss i vår föränderliga omvärld?

Medverkande konstnärer: bland annat **Karin Keisu** - som har vuxit upp med meänkieli som modersmål - & **Josse Thuresson** - som har vuxit upp med teckenspråk -, samt **Ida Isak Westerberg** som i sina processer samarbetar med en särskild myr i Tornedalen.

Utställningen *Hävdad mark* är ett samarbete mellan Tallbo, Kultur Gävleborg och Sandvikens kommun och visas som en del av Konstfrämjandet Gävleborgs länsomfattande utställningsprogram [I samlad rörelse 2025](#).

Lördag 5 juli - söndag 21 september, Kulturcentrums [konsthall](#), Sandviken

Skottes Musikteater

skottesmusikteater.se

Raka bananer (gästspel)

Gästspel från Finland. Alla talar svenska.

Raka bananer bjuder på ett färgsprakande musikäventyr där sånger om aktuella teman i barns vardag idag möter västafrikanska rytmer, dans och lek. Den interaktiva konserten behandlar teman som skilsmässor, flyktingbarn och regnbågsfamiljer såväl som magiska stenar och att våga sova över hos kompisen för första gången, allt framfört med ett öppet sinne och ur barnets perspektiv. Framför allt lockar konserter fram glädje, närvaro och gemenskap. Häng med på en rytmisk resa med oss!

Världsmusik, sång och berättelser i rolig och härlig stämning.
En konsert att uppleva, vara delaktig i och minnas.

Rek ålder: 3-9 år och äldre

Lördag 4 oktober kl.13.00, [Skottes Musikteater](#), Gävle

”Tornedalssviten”, Skottes Musikteaters tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi

Majvor Mäki Sjöberg kommer från Tornedalen och i hennes poesi speglas minnen och erfarenheter därifrån. I Tornedalssviten har Ove Andersson och Mats Jadin komponerat musik till några av Majvors dikter. Stina Zacco Andersson läser.

Det är resultatet av ett av de konstnärliga uppdrag kopplade till Sveriges nationella minoriteters kultur och språk som Region Gävleborg lyste ut våren 2021.

Publicering: februari 2022.

Skottes Musikteaters delredovisning i en video om tolkning och tonsättning av Majvor Mäki Sjöbergs poesi

Publicering: oktober 2021.

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

regiongavleborg.se/mim

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

MiM är ett interregionalt nätverk för kompetens- och metodutveckling inom arbetet med Sveriges nationella minoriteters kultur och minoritetsspråk.

Webbinarier

Fika med fokus: Sveriges nationella minoriteter

Vill du veta mer om Sveriges nationella minoriteter, språk och kultur? Då är du välkommen att delta i Fika med fokus: Sveriges nationella minoriteter. Här lyfts olika teman, forskning, historia och praktiska exempel på minoritetsarbete. Webbinarierna arrangeras av det interregionala samarbetet Minoritetsforum i Mellansverige.

Sanningskommissionen för det samiska folkets arbete - så långt har man kommit

Malin Andersson Junkka, sekreterare/kommunikation - Sanningskommissionen för det samiska folket

Kontaktperson: erik.arrhen@regiondalarna.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Torsdag 18 september, kl. 09.00–10.00, digitalt

Strategin för romsk inkludering - med målet att romer ska ha likvärdiga möjligheter genom livet som den som är icke-rom

Mirelle Gyllenbäck föreläser utifrån lång erfarenhet av att arbeta med frågor som rör romsk inkludering på nationell nivå. Mirelle har själv en romsk bakgrund.

Kontaktperson: frida.narman@regionvarmland.se

[Anslut till mötet via Teams](#)

Måndag 20 oktober, kl. 09.00–10.00, digitalt

Minoritetsforum i Mellansverige (MiM)

regiongavleborg.se/mim

Som om vi aldrig funnits - sannings- och försoningskommissionen för tornedalingar, kväner och lantalaiset. Berättelser om sorg, skam, stolthet, revitalisering och arbetet efter kommissionens avslut

Josephine Ylipää, utredningssekreterare i kommissionen, berättar om deras arbete. Hon har bakgrund inom forskning och politiskt påverkansarbete och är sakkunnig gällande frågor för minoriteten/folket tornedalingar, kväner, lantalaiset.

Vi avslutar med Alexandra Kronqvist, producent för utställningen "Tienhaara betyder vägskäl – en berättelse om rötter och hemlängtan" av Jessica Segerberg som visades på Sörmlands museum 2024–25. Ett exempel på en kultursatsning långt söder om Tornedalen, som blev en oväntad succé.

Kontaktperson: lovisa.sundin@regionorebrolan.se, lena.adem@regionorebrolan.se

Anslut till mötet via Teams

Tisdag 18 november, kl. 09.00-10.00, digitalt

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

När Finlandsbarnen vårdades i Gävle – en glimt ur arkivet

Under andra världskriget kom tusentals finska barn till Sverige för att komma undan kriget. I Gävle inrättades en särskild vårdavdelning på epidemisjukhuset för de barn som behövde vård vid ankomsten. Regionarkivet bevarar dokument som berättar om deras mottagande och vård – en viktig del av den sverigefinska historien.

Sverigefinnar är Sveriges största nationella minoritet med omkring 700 000 personer. Den 24 februari firas Sverigefinnarnas dag, en dag som uppmärksammar sverigefinnarnas historia, språk och kultur som en del av det svenska kulturarvet. Dagen har firats sedan 2011 till minne av den finska folkloristen och författaren Carl Axel Gottlund (1796-1875), som var en föregångare för sverigefinska intressen. I dag ingår 66 svenska kommuner i det finska förvaltningsområdet, vilket ger rätt till finskspråkig service inom exempelvis förskola och äldreomsorg. Fyra av dessa kommuner finns i Gävleborg: Gävle, Sandviken, Hofors och Söderhamn.

Regionarkivet lyfter i år fram en viktig del av den sverigefinska historien genom att uppmärksamma de så kallade Finlandsbarnens vård i Gävle under andra världskriget. Det är en del i regionarkivets arbete med att tillgängliggöra de nationella minoriteternas spår i arkivet.

Finlandsbarnens ankomst och vård

Det nya epidemisjukhuset stod klart 1936.

Fotograf: Sven Östberg, 1986. Fotografiet förvaras i regionarkivet.

Under 1940-talet skickades tusentals finska barn till Sverige för att komma undan krigets fasor. "Finlandsbarnen", som de kom att kallas, placerades hos familjer över hela Sverige och många återvände aldrig till Finland.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

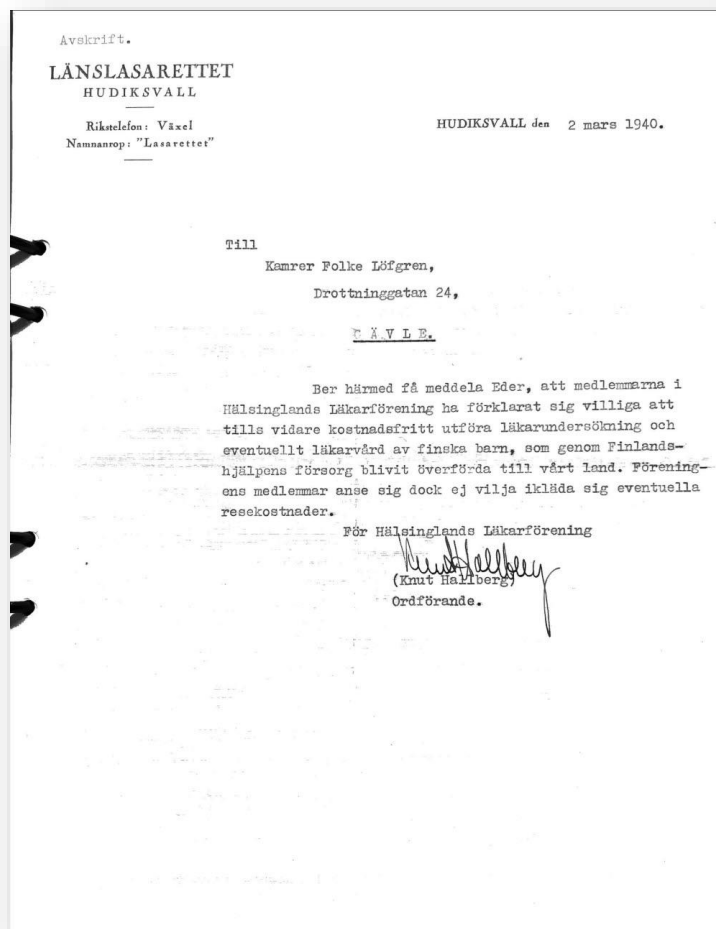

Hjälpkommittén för Finlands barn organiserade mottagandet av de finska barnen och ansvarade för dem tills de placerades i en familj. 1940 beslutade direktionen för Gävle sjukhus och epidemisjukhus att de finska barn som behövde vård vid ankomsten skulle tas om hand på en provisorisk avdelning på det då relativt nybyggda epidemisjukhuset.

Många av de finska barnen behandlades för sjukdomar som TBC och scharlakansfeber, men även kroniska sjukdomar som astma och reumatism förekom. I regionarkivet finns bevarade journaler och statistiska handlingar som skickades till Hjälpkommittén för Finlands barn, vilket ger en unik inblick i denna del av historien.

Läkares insatser och arkivets bevarade material

Mottagandet av de finska barnen engagerade många, inte minst inom vården. Ett brev från Hälsinglands läkarförening 1940 visar att föreningens medlemmar erbjuder sig att genomföra läkarundersökningar och ge vård utan ersättning.

Brev från Hälsinglands läkarförening 1940. Handlingen förvaras i regionarkivet.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

I regionarkivet finns journaler från denna provisoriska finlandsbarnsavdelning bevarade tillsammans med statistiska handlingar som skickades till Hjälpkommittén för Finlands barn.

Månadsrapport med uppgifter om intagna finska barn vid finlandsbarnavdelningen på Epidemisjukhuset i Gävle. Handlingen förvaras i regionarkivet.

LÄKAREXPEDITIONEN
HJÄLPKOMMITTÉN FÖR FINLANDS BARN
Hjälplängatan 26
STOCKHOLM

Uppgifter angående å _____
intagna finska barn. Månadsrapport den 30/3 1942.

I. Utskrivna barn:

Reg. Nr	Namn	Utskriven		Uppgifter angående hälsotillståndet
		den	till	
5693	[redacted]	4/9	[redacted]	[redacted]
5694	[redacted]	4/9	[redacted]	[redacted]
5723	[redacted]	7/8	Öster Färnebo	[redacted]
6522	[redacted]	20/8	Gävle	[redacted]
5783	[redacted]	3/9	Öster Färnebo	[redacted]
5745	[redacted]	3/9	Gävle	[redacted]
5734	[redacted]		Gävle	[redacted]
5721	[redacted]		"	[redacted]

Reg. Nr	Namn	Inkommen		Uppgifter angående hälsotillståndet
		den	från	
6522	[redacted]	20/8	Gävle	[redacted]

Lungröntgenutlåtande gällande ett barn som vårdats vid finlandsbarnavdelningen på Epidemisjukhuset i Gävle. Handlingen förvaras i regionarkivet.

Namn: [redacted]
som av Er hittemitterats d. 28/4 1942 under diagnos: Adenoit till hilt.
har här undersökts.

Fysik. lygd.

Röntgen: Lungtillstånd: Ett litet afvärdat. Den perihilara lungtillståndet och finstrukturerade förändringar i bröstet liksom lymfaden.

Åtgärd: Det är intet för mig att säga att man är väldigt illa förvärrad förmodligen. Kanon i norra delen av lungorna. Den är i den raka bron den är i den avflyttas till "Särlig" men ej på utgående.

Gävle Stads Tuberkulosebyrå
d. 30/4 1942
Nyström

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

CENTRALLASARETTET, GÄVLE
Medicinska avdelningen.

1942 _____ No 59

Namn: _____

Född den 26/12/1929 Yrke: fadern arb död.

Bostad: Oulu Hintta O.O.K. Kyrskriften i: _____

Inkom d. 20/5 Utgick d. 11/7 Avdelning _____

Inremitterad av Dr _____ under diagnos: _____

Diagnos: *reflexisk subdiagn.*

Anamnes: antal syskon i livet 6. Utlåtande fr Uleåborg d 23/4 -42 diagnos Neph. chron. Hjärtlidande 1938-1939 och nu i febr 1942 Lungor +0 Genomlysning 0. L 138 v 32 Vårdad å Uleåborgs Kom Sjh 1938 och 39 Har haft scarlatina

Status d 8/5 -42 Ömhet för inspektion i njurtrakt. Urin: alb.+0 Svalgprov: neg

Hamburger: + Diagnos: nephrit chron. Åt normalt full: venl

Hjärta, lungor svalg: 0 Buk: 0

S. 200. 9. 42.

Journal gällande ett barn som vårdats vid finlandsbarnavdelningen på Epidemisjukhuset i Gävle. Handlingen förvaras i regionarkivet.

Tack vare arkivets bevarade dokument finns en del av denna historia tillgänglig för eftervärlden. Känner du till den provisoriska "finlandsbarnavdelningen" på Gävle Epidemisjukhus? Vet du mer om Landstingets delaktighet i mottagandet av finska krigsbarn? Vill du veta mer eller har du egna berättelser om finlandsbarnsavdelningen på Gävle epidemisjukhus? Hör gärna av dig till oss på regionarkivet@regiongavleborg.se.

Region Gävleborg
Regionarkivet
801 88 Gävle

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Arkivhandlingar rörande Helga Fick, en av de första kvinnliga läkarna i Gävle, som 1919 var drivande i att få "Den svenska folktypsutställningen" till Gävle

Fotografiet är taget 1910, förmodligen i samband med att Helga Fick kom till Gävle som ordinarie underläkare. Helga sitter som nummer tre från höger. Foto: Carl Larsson, Gävle

Början av en artikel om folktypsutställningen i Gefle dagblad 3 maj 1919. Foto: Arkiv Gävleborg

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Finska krigsbarn

Gävle sjukhusområde som det såg ut då Finlandsavdelningen inrättades här på 1940-talet. Hit kom de finska krigsbarnen för att tvättas, undersökas och, i den mån de behövde vård, inskrivas på en vårdavdelning innan de vidareplacerades ut i fosterfamiljer (bildkälla: Reimers Gefle. Fotografiet ingår i arkivet efter Gävle sjukhusmuseum som förvaras i Regionarkivet)

Utlänningslägret i Sunnerstaholm

Ljusbadet på Moheds sanatorium där de intagna vid Sunnerstaholm genomgick behandling. Bilden finns i Regionarkivet.

Spåren av Sveriges nationella minoriteter i Regionarkivet

regiongavleborg.se/regionarkivet

Känner du till något mer om bilderna?

Skriv gärna till Regionarkivet och berätta mer.

regionarkivet@regiongavleborg.se

Region Gävleborg
Regionarkivet
801 88 Gävle

Kvartalets viktiga datum

September

➤ 22-24 - [Rosh hashana](#) (ראש השנה, det judiska nya året)

➤ 29 - [Resandefolkets dag](#)

Oktober

➤ 29-5 - [Minoritetsveckan i Gävleborg](#)

➤ 20-26 - [Samiska språkveckan](#)

November

➤ 5 - Världsdagen för romani-språket

Efter samråd med berörda minoriteter uppmärksammar Region Gävleborg dessa dagar i [sociala medier](#).

Information om Sveriges nationella
minoriteters rättigheter, kultur och
nationella minoritetsspråk

regiongavleborg.se/minoritet

